

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2012. június

- kivonat -

Készítette a

**VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai Intézet**

**Hidrológiai koordinációs
és állapotértékelési Osztály**

és az

Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2012. június 7.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

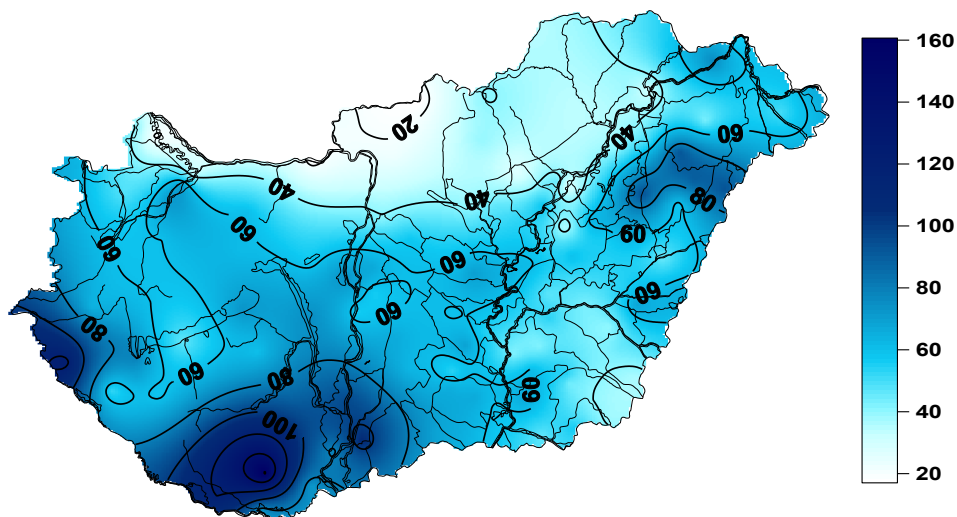
Csapadék

2012 májusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 17 mm (Szécsény) és 162 mm (Pécs-Pogány) között alakult, az országos területi átlagérték 59 mm volt, ami megegyezett a viszonyítási időszak (1971-2000) május havi átlagával.

Májusban az ország területének északi harmadán, valamint a Nyugat-Dunántúl egyes körzeteiben az átlagosnál kevesebb csapadék hullott. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb havi csapadékhiány (40-61 mm) a Mátrában és az Ipoly völgyében jelentkezett.

Az ország többi részén a májusi átlagnál több csapadék hullott, az átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadéktöbblet (40-100 mm) a Mecsek térségében fordult elő.

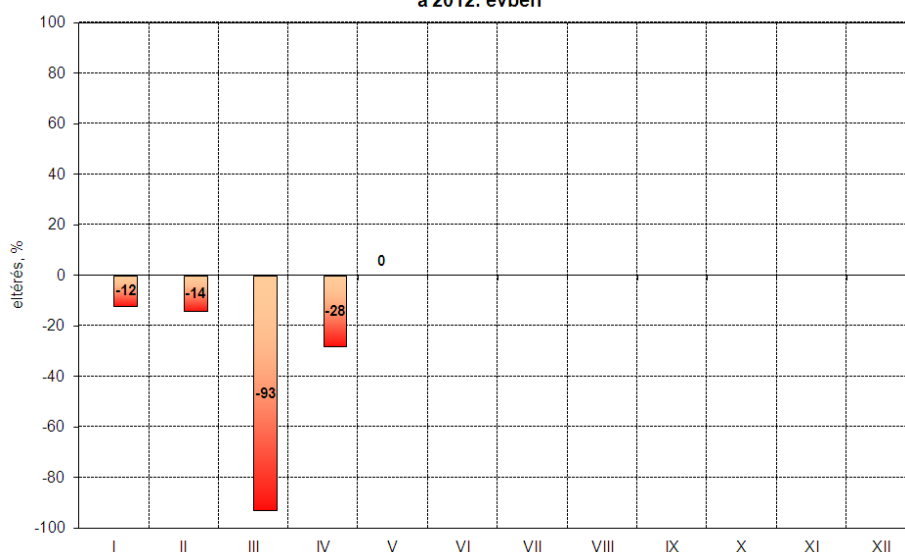
A 2012. május havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

Országos áttekintésben a májusi átlaghoz viszonyított a legnagyobb csapadékhiány (61 mm) Kékestető, a legnagyobb csapadéktöbblet (100 mm) Pécs-Pogány állomáson fordult elő.

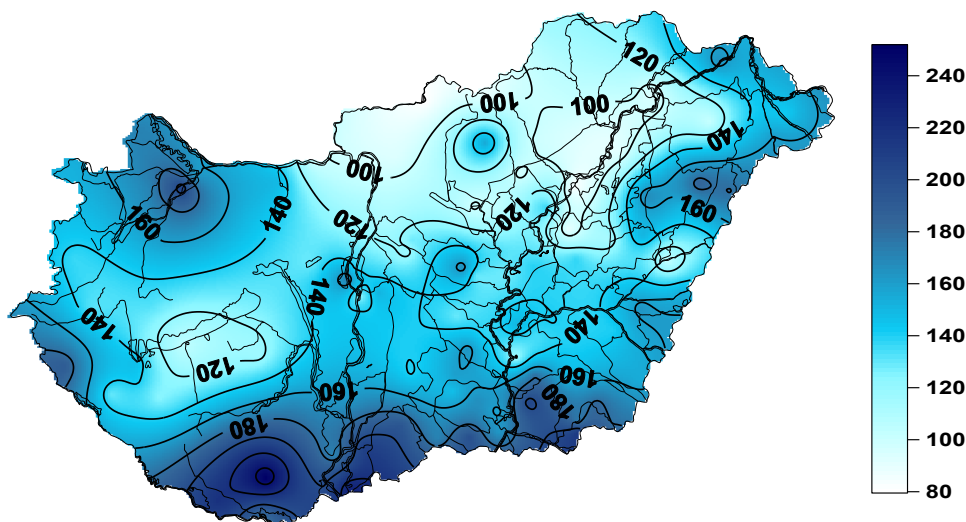
A következő szövegközi ábrán a 2012. évre vonatkozóan havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2012. évben

A január-május öthavi csapadékösszeg 79 mm (Szécsény) és 253 mm (Pécs-Pogány) között alakult, az országos területi átlagérték 145 mm volt, amely az időszakos átlagnál 51 mm-rel (26 %-kal) alacsonyabb.

A 2012. január-május havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

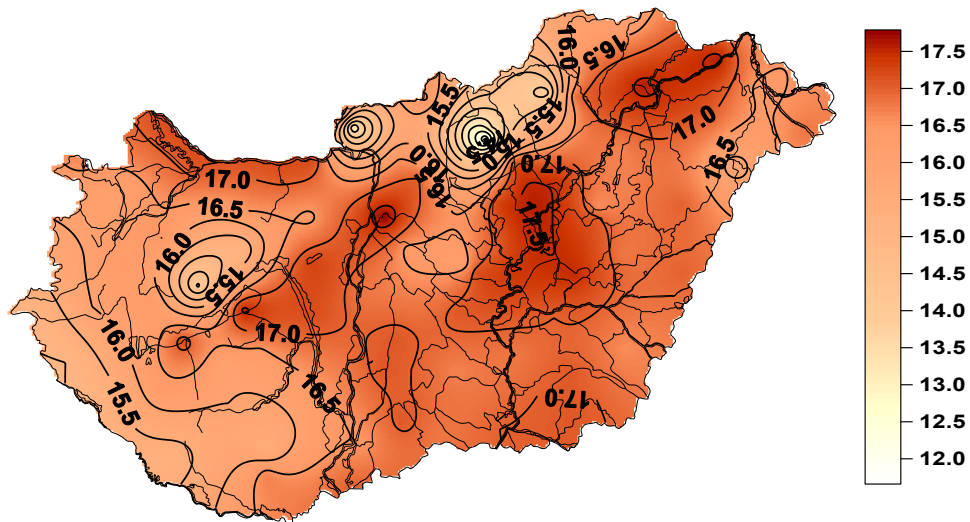
Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb öthavi csapadékhiány (100-138 mm) Belső-Somogy területén, valamint az Északi-középhegység nyugati részén, a legnagyobb csapadéktöbblet (1 - 44 mm) a Mecsekben és Körös-Maros köze déli részén alakult ki.

Az átlaghoz viszonyított legnagyobb öthavi csapadékhiány (138 mm) Kékestető, a legnagyobb csapadéktöbblet (44 mm) Pécs-Pogány állomáson fordult elő.

Léghőmérséklet

A május havi középhőmérséklet 11,6 °C (Kékestető) és 17,8 °C (Budapest-Pestszentlőrinc) között alakult, az országos területi átlagérték 16,4 °C volt, ami 0,9 °C-kal magasabb az átlagnál.

A 2012. május havi középhőmérséklet (°C) területi eloszlása

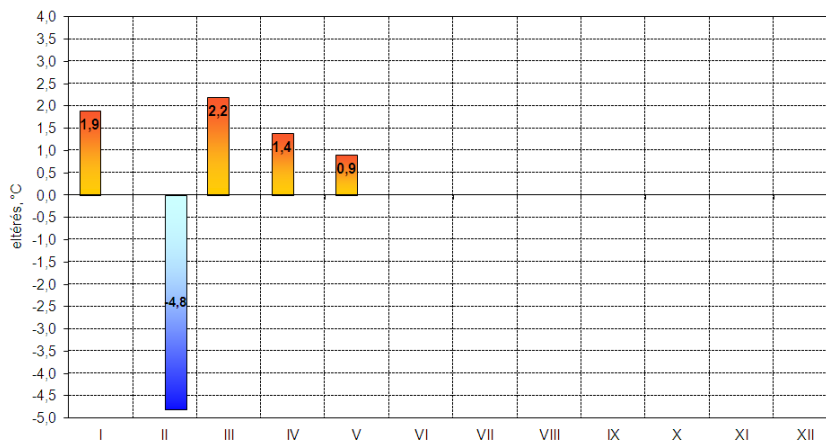

A havi középhőmérséklet – Homokszentgyörgy térségének kivételével – az ország egész területén meghaladta az átlagos májusi értéket.

Országos áttekintésben a májusi havi átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérés (2,1°C) Szécsény, a legnagyobb negatív eltérés (0,2°C) Homokszentgyörgy állomáson fordult elő.

Az alábbi szövegtáblában a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek idej alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2012. évben

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajtelítettségi adatok alapján végeztük el.

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma május végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest kissé magasabb volt. Síkvidékeinken általában a 40--60% közötti telítettségi értékek voltak a jellemzők, ennél magasabb (60% feletti) telítettségi értékek fordultak elő a Dráva menti síkság területén.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma májusban csökkent. Általában a 30-40% közötti telítettségi értékek voltak jellemzők. Ennél magasabb (>40%) telítettségi értékek a Duna-Tisza köze délnyugati részén és a Dráva menti síkság területén fordultak elő.

Síkvidékeinken az 50-100 cm-es talajréteg nedvesség-tartalmában májusban mérsékelt csökkenés következett be. A hónap végén a jellemző telítettségi értékek 55-65% között alakultak.

Talajvíz

Májusban a síkvidéki területeken – a Dél-Tiszántúl kivételével - csökkent a talajvízkészlet. A csökkenés mértéke általában néhány cm ért el. 10 cm-nél nagyobb csökkenés csak a Mohácsi-sziget déli részén mutatkozott. Nagyobb területet érintő talajvízszint-emelkedés csak a Dél-Tiszántúlon, a Körös-Maros köze területén, illetve a határos Szolnoki-Túri-sík és a Körösmenti-sík területén fordult elő. Máshol (Nyírség északkeleti és nyugati peremvidéke, Felső-Szigetköz, Mosoni-síkság északi része) csak kisebb körzetekben mutatkozott emelkedés.

Az 1971-2000. közötti időszak május és a 2012. május havi átlagértékek különbségének területi eloszlását tekintve megállapítható, hogy a viszonyítási időszaknál alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a Duna-Tisza köze területének csaknem egészén, az Északi-középhegység előterében, a Felső-Tisza vidéken, a Nagykovácsok északkeleti és keleti részén, a Körös-Maros köze területének jelentős részén, a Mezőföld délnyugati és déli részén, a Dráva-menti síkság és a Kisalföld területén. A legnagyobb, helyenként 200-300 cm-t meghaladó eltérések továbbra is a Duna-Tisza köze észak- és délnyugati részén, illetve a déli országhatár mellett, valamint a Mátra előterében mutatkoztak. A Tiszántúlon kialakult süllyedések számszerűsített értéke – egy-két körzet kivételével – kisebb volt 100 cm-nél.

A viszonyítási időszaknál magasabban helyezkedett el a talajvíztükör a Hajdúhát déli részén, a Hortobágy délkeleti részén, a Bihari-sík, a Nagy-Sárrét, a Dévaványai-sík területén és a Hortobágy keleti felén, továbbá a Szolnoki-ártéren, a Jászság területén és a Maros hordalékkúp jelentős részén. A legnagyobb eltérés (100-150 cm) a Hajdúhát, a Hortobágy és a Szolnoki-ártér területén fordult elő.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2012. május hónapban az 1971-2000. közötti időszak május havi átlagértékénél 35-40 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Belvízi helyzetértékelés

2012 májusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 106,03 millió m³ volt, amely 8,18 millió m³-rel (9%-kal) haladta meg az előző

havi mennyiséget. A május havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés – a hónap első két napján – összesen 70 ha-on a 24a. Laskó-Súlymosi belvízrendszer területén fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2012 májusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 5,05 millió m³-rel (6%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2012. május 25-én kiadott hosszútávú meteorológiai előrejelzése szerint a június átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, a július és az augusztus az átlagosnál melegebb és szárazabb lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet (°C)	Havi csapadékösszeg (mm)
június	18,4 – 20,6 (18,6)	45 – 90 (75)
július	20,4 – 22,9 (20,4)	35 – 65 (64)
augusztus	20,2 – 22,0 (20,0)	35 – 65 (61)

Az OMSZ 2012. június 7-én kiadott középtávú időjárás-előrejelzése szerint a következő 10 napon térben és időben változékony, nyári időjárásra lehet számítani. A legtöbb csapadék az előttünk álló hétvégén valószínű, ennek mennyisége főleg az ország északkeleti területein haladhatja meg területi átlagban a 10 mm/nap értéket, de lokálisan ennél lényegesen nagyobb mennyiség is előfordulhat. A jövő héten – további szórványos záporok, zivatarok mellett – a csapadékhajlam csökkenésére lehet számítani. A 10 napos időszak folyamán – a jövő hét közepére várható átmeneti lehűléstől eltekintve – a hőmérséklet kissé az évszakos átlag felett valószínű.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. júniusra előrejelzett értékei

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. májusi és 2011. májusi értékeiből számított arányszám országos átlaga 0,556. Ezek szerint az idej májusi vízháztartási állapot száraznak minősül, szemben a tavaly ilyenkorai nedves állapottal.

A júniusra előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását a következő ábrán mutatjuk be. Ennek tanúsága szerint csapadékszegény júniusi időjárás esetén az országnak majdnem az egész területén – még az észak-magyarországi hegyvidéken is - száraz vízháztartási helyzet várható: a GVM 0,4-0,6 között lesz.

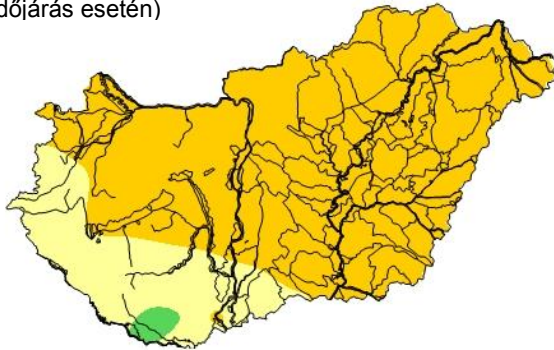
Átlagos június esetén mérsékelten száraz állapot várható általában 0,6-0,8 közötti GVM értékekkel.

Amennyiben a júniusi időjárás az átlagosnál csapadékosabb lenne, a GVM az ország délnyugati részén a nedves vízháztartási helyzetre utaló 1,0-1,2 értéket is túllépné.

A GVM júniusra előrejelzett állomásonkénti értékei általában elmaradnak a sokévi júniusi átlagtól és több helyen megközelítik, sőt esetenként el sem érik az eddigi minimumot.

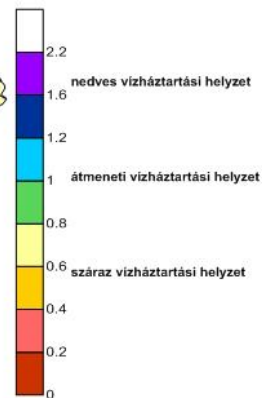
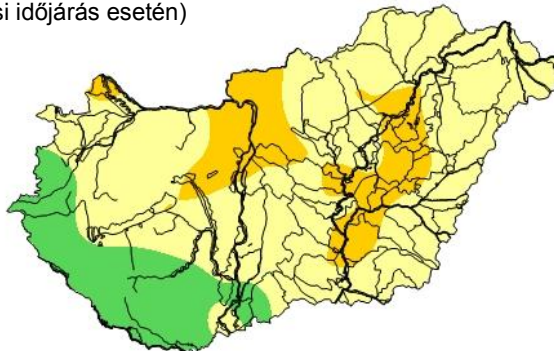
A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. júniusra előrejelzett értékei

A-változat (csapadékszegény júniusi időjárás esetén)

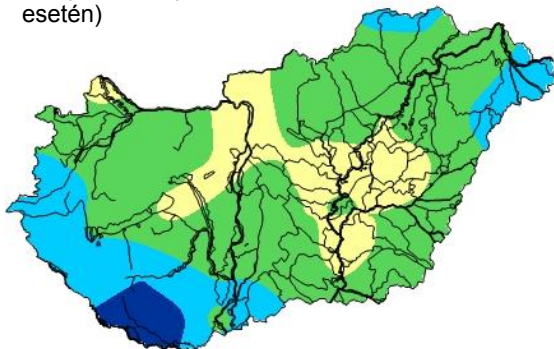

GVM

B-változat (átlagosan csapadékos júniusi időjárás esetén)

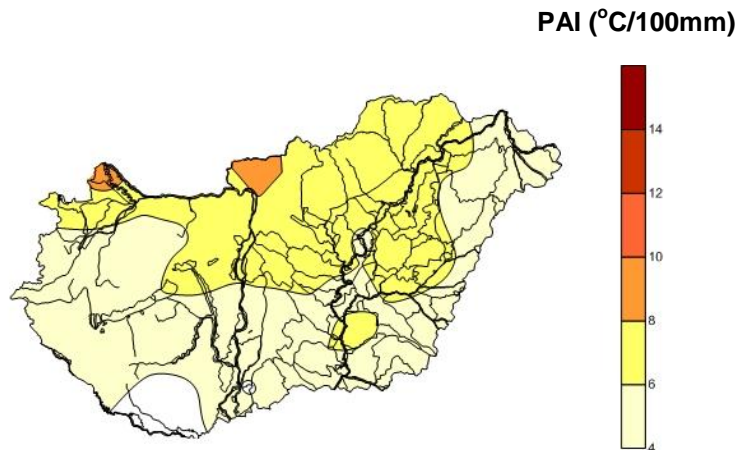
C-változat (átlagosnál csapadékosabb júniusi időjárás esetén)

Aszály- előrejelzés

A GVM fenti értékei is egyértelműen mutatják az aszályos tavaszi vízháztartási helyzetet, amely júniusra is áthúzódhat. Erre utalnak az ún. tavaszi aszályindex csapadékszegény június hónap föltételezésével számított értékei, amelyek az ország északi felén 6-8 közöttiek (mérsékelt tavaszi aszály), sőt helyenként meghaladják a 8 értéket is (lásd következő ábra).

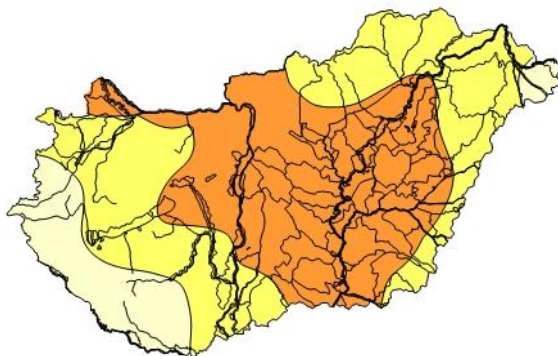
A tavaszi aszályindex területi eloszlása csapadékszegény júniusi időjárás feltételezésével

Az egész mezőgazdasági évre vonatkozó aszályindex (PAI) három változatban előrejelzett értékeinek területi eloszlása (következő ábra) szerint csapadékszegény nyári időjárás esetén országos kiterjedésű aszály alakulhat ki, amely az Alföldön és az azzal szomszédos észak-dunántúli és észak-magyarországi területeken elérné a közepes erősségű aszályra jellemző 8-10 közötti indexértéket, míg az ország többi részén – a délnyugati peremvidék kivételével – mérsékelt aszály alakulna ki, 6-8 közötti indexértékekkel. Átlagosan csapadékos további időjárás mellett is számítani kell aszály kialakulásával, de annak csak enyhébb fokozatával, 4-6 közötti indexértékekkel.

Az aszályindex (PAI) 2012-re előrejelzett értékeinek területi eloszlása

Csapadékszegény további időjárás esetén

Átlagosan csapadékos további időjárás esetén

PAI (°C/100mm)

